

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1999/2021
10.11.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић, Данијеле Николић, Добриле Страјина и Катарине Манојловић Андрић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Љиљана Рајић Чолић адвокат из ..., против тужене „ProCredit bank“ a.d. из Београда, чији је пуномоћник Весна Јовичић адвокат из ..., ради утврђења ништавости и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Новом Пазару Гж 107/21 од 05.02.2021. године, у седници већа одржаној дана 10.11.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Новом Пазару Гж 107/21 од 05.02.2021. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Новом Пазару Гж 107/21 од 05.02.2021. године и пресуда Основног суда у Новом Пазару П 1188/20 од 09.12.2020. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражено да се утврди да је апсолутно ништав и да не производи правно дејство део одредбе члана 1. став 1. уговора о кредиту бр. ...-...-... од 26.07.2007. године, који гласи: „корисник кредита је сагласан да банка приликом исплате кредита задржи 2% од износа одобреног кредита, а на име трошкова обраде кредита“, да се обавезе тужена да тужиоцу на име стицања без основа исплати износ од 4.800,00 динара са законском затезном каматом од 26.07.2007. године до исплате и трошкове парничног поступка у износу од 17.300,00 динара.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да тужиоцу накнади трошкове целог поступка у износу од 25.300,00 динара у року од 8 дана од дана пријема отправка ове пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Пазару П 1188/20 од 09.12.2020. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев и утврђено је да је део одредбе члана 1. став 1. уговора о кредиту бр. ...-...-... од 26.07.2007. године, који гласи: „корисник кредита је сагласан да банка приликом исплате кредита задржи 2% од износа одобреног кредита, а на име трошкова обраде кредита“, апсолутно ништав и да не производи правно дејство. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да на име стицања без основа исплати тужиоцу износ од 4.800,00 динара са законском затезном

каматом од 26.07.2007. године до исплате у року од 8 дана од дана правноснажности пресуде, под претњом принудног извршења. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да на име трошкова парничног поступка исплати тужиоцу износ од 17.300,00 динара у року од 8 дана од дана правноснажности пресуде под претњом принудног извршења.

Пресудом Вишег суда у Новом Пазару Гж 107/21 од 05.02.2021. године одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена пресуда Основног суда у Новом Пазару П 1188/20 од 09.12.2020. године.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је, на основу члана 404. ЗПП, благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права (посебна ревизија).

По оцени Врховног касационог суда, ревизија тужене изјављена на основу наведене одредбе је дозвољена ради уједначавања судске праксе, због чега је применом члана 404. ЗПП одлучено као у првом ставу изреке.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужене основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је са туженом закључио уговора о кредиту бр. ...-...-... од 26.07.2007. године, којим је утврђен износ кредита од 240.000,00 динара са роком отплате од 24 месеца. Тужилац се сагласио (члан 1. став 1. уговора) да тужена банка приликом исплате кредита задржи 2% од износа одобреног кредита на име трошкова његове обраде. Тужена банка је од тужиоца наплатила износ од 4.800,00 динара приликом пуштања кредита у течај.

Нижестепени судови су, полазећи од законских и подзаконских одредби цитираних у образложењима својих пресуда, закључили да није спорно право банке да од корисника својих услуга, кроз ефективну каматну стопу наплати накнаду за те услуге, па и накнаду за обраду кредитног захтева, под условом да у понуди на јасан и недвосмислен начин специфицира те трошкове. Како у конкретном случају тужена није доказала да је поступила на изложени начин, оспорена уговорна одредба је неодређена, односно неодредива и супротна основним начелима облигационог права, па је зато ништава у смислу члана 47,103. став 1. у 105. став 1. ЗОО.

По оцени Врховног касационог суда становиште нижестепених суда засновано је на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. Закона о облигационим односима, ништав је уговор који је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима, ако циљ повређеног правила не упућује на неку другу санкцију, или ако Закон у одређеном случају не прописује што друго.

Уговор о кредиту уређен је одредбама чланова 1065. – 1068. Закона о облигационим односима. Тим одредбама дат је појам тог уговора, одређена његова форма и садржина, уређена питања отказа даваоца кредита и одустанка од уговора и враћања кредита пре рока, али нису ближе уређена остала права и обавезе уговорних страна, па ни право банке да од корисника наплати трошкове и накнаде настале поводом закључења уговора о кредиту или које настану у току његове реализације.

Ни Законом о банкама („Службени гласник Републике Србије“ број 107/05...14/15) којим је прописано (члан 4. став 1. тачка 2) да банка може обављати и кредитне послове (давање и узимање кредита) није ближе одређена садржина уговора о кредиту и права и обавезе банке и клијента. Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга поводом закљученог уговора о кредиту произлази из члана 43. Закона о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о јединственом начину обрачуна и објављивања ефективне каматне стопе на депозите и кредите („Службени гласник РС“ број 57/06) која је ступила на снагу 01.10.2006. године и која је важила у време закључења предметног уговора о кредиту. Овом Одлуком се прописује јединствени начин обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу кредитних послова, као и ближи услови и начин обавештавања клијената банке (тачка 1. став 1.). На основу одредаба тачке 5. ове Одлуке може се закључити да понуда банке која се односи на кредите треба да јасно и недвосмислено садржи: податке који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе (став 1. под 1), као и податке који се не укључују у обрачун ефективне каматне стопе (став 1. под 2). Наведени подаци треба да буду утврђени и исказани у понуди тако да клијента ниједног тренутка не доведу у заблуду што се тиче било ког елемента тих података (тачка 5. став 2.) и достављени клијенту на начин прописан Упутством из тачке 11. ове одлуке. (тачка 5. став 3.). Поред тога, по одредби тачке 7. став 2. наведене Одлуке, по закључењу уговора о кредиту, банка уз уговор уручује клијенту један примерак плана отплате кредита, као и преглед битних елемената тог кредита који садржи податке који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе, као и оне који се не укључују у тај обрачун. Подаци који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе су: износ кредита, период отплате, номинална каматна стопа, ефективна каматна стопа, укупан износ камате која се плаћа у току коришћења кредита, укупан износ других трошкова које клијент треба да плати у току коришћења кредита и износ отплатне рате (тачка 7. став 2. Одлуке).

У конкретном случају, тужилац је, као корисник кредита, закључио уговор о кредиту дана 26.07.2007. године, након што му је тужена уручила понуду – основне податке о кредиту, у којем је исказана висина ефективне каматне стопе од 36,07% и изражено укупно дуговање тужиоца у номиналном износу. Како је у наведеном обрасцу исказана и накнада од 4.800,00 динара, као податак о укупном износу накнада и других трошкова које клијент треба да плати у току одобравања и реализације уговора о кредиту, а који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе, то у конкретном случају није изостало јасно и потпуно обавештавање корисника кредита пре закључења уговора у складу са Одлуком о јединственом начину обрачуна и објављивања ефективне каматне стопе на депозите и кредите („Службени гласник РС“ број 57/06).

У овом спору нижестепени судови изражавају став да банка има право на наплату трошкова обраде кредита уколико докаже да су они стварни и уколико су ти трошкови специфицирани, односно ако је у понуди банке приказана њихова структура.

Овакво становиште суда није исправно. Закон и други прописи не садрже одредницу о стварним трошковима кредита. Врсте трошкова кредита и њихова висина одређују се у тарифама које доноси Народна банка Србије и пословне банке. Прописима није предвиђено да банка мора кориснику кредита предочити структури или спецификацију трошкова како би се сматрало да је клијент са њима упознат на јасан и недвосмислен начин. Стога, спецификација трошкова обраде кредита и опис њихове структуре у понуди за закључење уговора о кредиту нису услов за њихово плаћање банци, уколико је у понуди – основним подацима о кредиту наведена врста трошкова и њихова висина. Предмет обавезе корисника је у довољној мери одређен прецизним опредељењем врсте трошкова и њихове висине, па се зато не може поставити притање ништавости одредбе уговора о кредиту којима је корисник обавезан на плаћање трошкова кредита из разлога прописаног чланом 47. Закона о облигационим односима.

Стога, уговорна одредба којом се корисник кредита сагласио (члан 1. став 1. уговора) да тужена банка приликом исплате кредита задржи 2% од износа одобреног кредита на име трошкова његове обраде, није противна основним начелима облигационог права, нити условима и начину обавештавања клијената банке, па како предметна одредба није ништава, тужилац неосновано потражује наплаћени новчани износ са законском затезном каматом на основу чланова 104. и 214. ЗОО.

Тужена је успела у поступку по ревизији, па јој на основу чланова 165. став 2, 153. став 1. и 154. ЗПП припадају тражени трошкови на име судске таксе за жалбу и другостепену одлуку по 1.900,00 динара, за састав ревизије 12.000,00 динара, за таксу на ревизију 3.800,00 динара и ревизијску одлуку 5.700,00 динара.

**Председник већа – судија
Бранислав Босиљковић, с.р.**

За тачност отправка
управитељ писарнице
Марина Антонић